

Abstrakt

Předkládaná diplomová práce se zabývá problematikou využívání učebnic zeměpisu českými učiteli na nižším sekundárním stupni vzdělávání. Jedinečností této práce spočívá v jejím zaměření na specifické aspekty přístupu učitelů v učebnicím, což je téma, které nebylo zkoumáno v kontextu českého vzdělávacího prostředí. Vzhledem k různorodosti možností práce s učebnicemi je hlavní cíl této práce identifikovat klíčové vlastnosti učebnice, které vedou k učitelově rozhodnutí je (ne)využívat. Jedním z dílčích cílů je provést analýzu geografických témat s ohledem na míru využívání učebnic při výuce

Pro naplnění těchto cílů byly prováděny polostrukturované rozhovory s 25 učiteli zeměpisu na nižším sekundárním stupni vzdělávání. Scénář rozhovoru byl sestaven na základě odborné literatury přímo související s tématem. Všechny rozhovory byly následně přepsány a proběhlo otevřené kódování odpovědí respondentů. Do rozhovoru byla zakomponována metoda třídění karet, díky které byly statistickou metodou vyhodnoceny nejdůležitější funkce a kritéria výběru učebnic.

Následnou analýzou bylo zjištěno, že způsob a míra využívání učebnic závisí na učitelově pojetí výuky. Ukázalo se, že za klíčovou vlastnost učebnic považují učitelé její schopnost prezentovat informace. Zásadní překážkou ve využívání učebnic je jejich neaktuálnost. Při analýze využívání učebnic v závislosti na geografických tématech vyplynulo, že učitelé pracují s učebnicí spíše ve fyzické geografii, neboť socioekonomická část učiva je více dynamická.

Práce předkládá i doporučení pro praxi, která vycházejí z odpovědí respondentů. V nových učebnicích by měly být více zakomponovány digitální prvky, které by umožňovaly aktualizaci prezentovaných dat. Zároveň by měly učebnice obsahovat úlohy badatelsky zaměřené, které budou cílit na kognitivně náročnější cíle než současné učebnice.